

**Notitie Reikwijdte en
Detailniveau**
OER Omgevingsvisie Nederweert

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0508980.100
definitief
8 juni 2026

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

OER Omgevingsvisie Nederweert

projectnummer 0508980.100
definitief
8 juni 2026

Opdrachtgever

Gemeente Nederweert
Postbus 2728
6030 AA NEDERWEERT

datum
8 juni 2026

beschrijving
definitief

vrijgave
J.J. Verhoeven

Inhoudsopgave

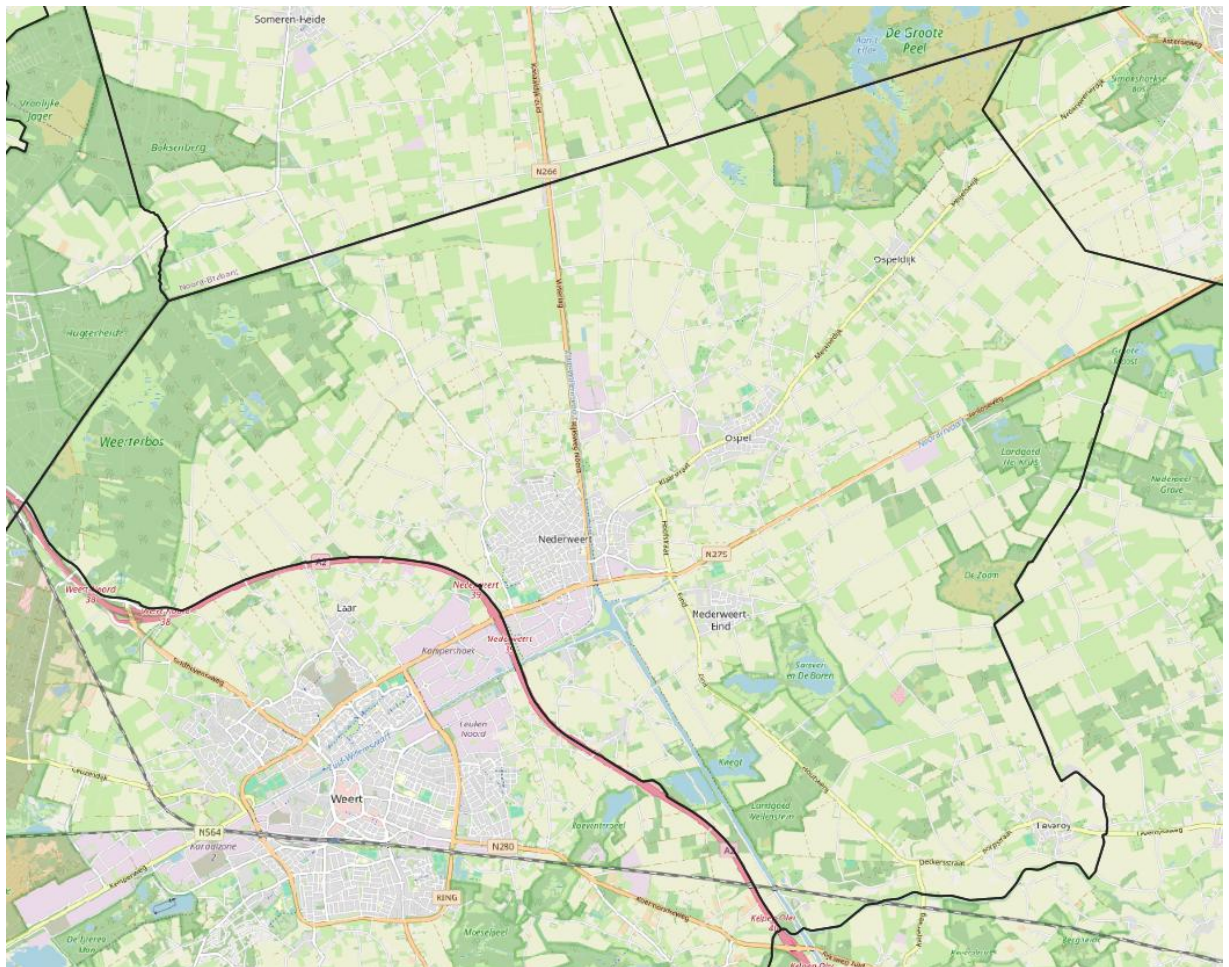
1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en kader	4
1.2	Een OER bij de Omgevingsvisie	5
1.3	De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)	5
1.4	Leeswijzer	6
2.	De Omgevingsvisie Nederweert	7
2.1	Wat is een Omgevingsvisie?	7
2.2	Proces	7
2.3	Rol van het OER	8
3.	Alternatieven onderzocht in het OER	9
3.1	Kernopgaven Nederweert	9
3.2	Te onderzoeken alternatieven	9
4.	Onderzoeksmethodiek: Reikwijdte en Detailniveau	11
4.1	De agenderende en faciliterende werking van het OER	11
4.2	Beoordelingskader	11
4.3	Leefomgevingsfoto	14
4.4	Beoordeling alternatieven	15
4.5	Beoordeling voorkeursalternatief	16
4.6	Monitoring en evaluatie	16

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en kader

De Omgevingsvisie

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Volgens die wet moet iedere gemeente de belangrijkste ambities voor de toekomst van de fysieke leefomgeving vastleggen. Dit is de Omgevingsvisie: de integrale visie op de fysieke leefomgeving van de gemeente Nederweert. Nederweert is een landelijke gemeente met verschillende kernen; Nederweert, Budshop, Nederweert-Eind, Leveroy, Ospel en Ospeldijk. De gemeente ontwikkelt momenteel één integrale, gebiedsgerichte en toekomstbestendige Omgevingsvisie ter vervanging van 2 themagerichte visies (Omgevingsvisie Buitengebied (2021) en Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen (2023) en andere beleidsmatige bouwstenen.

Figuur 1-1 Gemeente Nederweert (bron: OpenStreetMap)

De gemeente Nederweert heeft een oorsprong die door de tijd is gevormd tot het karakter dat het nu heeft. De van oudsher al op landbouw georiënteerde gemeente kent een geschiedenis van innovatie en onderneming. Dit uit zich ook in de fysieke leefomgeving. De gemeente heeft te maken met grote ruimtelijke en maatschappelijke opgaven, zoals demografische veranderingen, klimaatopgaven, en economische en technologische transitie. Om deze opgaven aan te pakken moet de gemeente nu al belangrijke keuzes maken. In de Omgevingsvisie worden deze keuzes voor de toekomst beschreven. Zo kan de gemeente Nederweert een veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving doorgeven aan volgende generaties.

1.2 Een OER bij de Omgevingsvisie

In de Omgevingswet is vastgelegd dat voor kaderstellende plannen voor (mogelijk) mer-plichtige projecten de procedure van de milieueffectrapportage (mer) moet worden doorlopen. De wetgeving rond de mer is opgenomen in afdeling 16.4 van de Omgevingswet en hoofdstuk 11 en bijlage V van het Omgevingsbesluit. In de Omgevingswet zijn plannen en programma's die onder de plan-mer vallen generiek aangewezen. Het instrument Omgevingsvisie valt hieronder en is dus mer-plichtig.

Het doel van een mer onder de Omgevingswet is om het milieubelang (nog meer dan voorheen) vroegtijdig en volwaardig in plan- en besluitvorming te betrekken. Daarnaast is het de bedoeling om niet enkel naar milieu te kijken, maar naar de gehele fysieke leefomgeving. Met de opzet van deze NRD wordt invulling gegeven aan deze inhoudelijke eisen uit de Omgevingswet. De opzet is gericht op het zo vroeg mogelijk meewegen van het milieu- en omgevingsbelang. Daarom wordt er een breed beoordelingskader geïntroduceerd (met als scope de gehele fysieke leefomgeving).

Voor de Omgevingsvisie Nederweert is gekozen voor het opstellen van een omgevingseffectrapport (OER, een verbrede invulling van het milieueffectrapport) om aan de mer-plicht te voldoen. In het OER worden de gevolgen van keuzes voor de gehele fysieke leefomgeving onderzocht, in plaats van enkel de gevolgen op het milieu. Dit sluit beter aan bij de reikwijdte van de Omgevingsvisie. Het opstellen van de Omgevingsvisie en het OER worden niet als twee losse sporen gezien, maar als een vervlochten proces. Op deze manier is er sprake van een realistische Omgevingsvisie waarin zorgvuldige afweging en besluitvorming plaatsvinden naast de uitwerking van ambities.

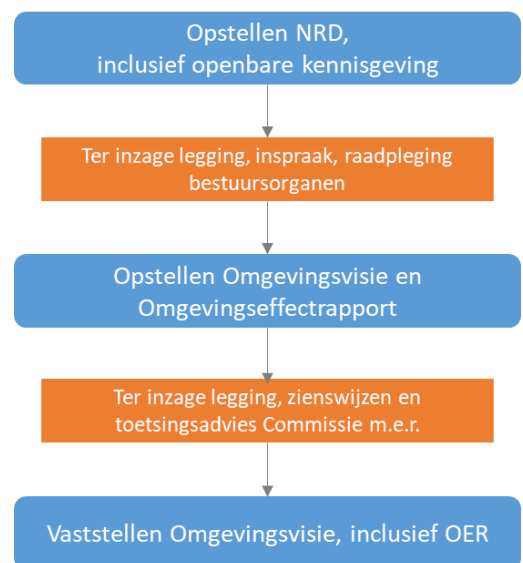
De start van de mer-procedure wordt bekend gemaakt met deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De NRD ligt gedurende een periode van zes weken ter inzage. Gedurende deze periode kan iedereen reageren op de voorgenomen reikwijdte en het detailniveau van het OER. De reacties en adviezen worden gebruikt bij het opstellen van het OER. Er is niet voorzien in een aparte inspraaknota, maar in het OER wordt verantwoord op welke wijze rekening is gehouden met de ingediende zienswijzen. Het OER wordt als bijlage bij de ontwerp Omgevingsvisie ter inzage gelegd. Eenieder kan hierop dan wederom een reactie geven. In deze fase geeft de Commissie voor de milieueffectrapportage een toetsingsadvies over het OER. Hiermee wordt de mer-procedure afgerond. De resultaten van de terinzagelegging worden door het bevoegd gezag bij de vaststelling van de Omgevingsvisie betrokken.

Passende beoordeling

Als niet kan worden uitgesloten dat een plan, project of visie significante gevolgen op Natura 2000-gebieden heeft, dan moet een passende beoordeling worden gemaakt. Gelet op de aanwezigheid en nabijheid van verschillende Natura 2000-gebieden in en rond Nederweert en de mate van overbelasting door stikstof zijn negatieve effecten niet uit te sluiten. De Omgevingsvisie moet hierdoor passend beoordeeld worden. In een passende beoordeling wordt dieper ingegaan op de gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Afhankelijk van de (concreetheid van) te maken keuzes en de potentiële impact op Natura 2000-gebieden kunnen passende beoordelingen flink van aard en omvang verschillen. De vorm en het detailniveau van de passende beoordeling van de Omgevingsvisie Nederweert wordt in een later stadium bepaald.

1.3 De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)

De NRD beschrijft op hoofdlijnen wat er in het OER-traject wordt onderzocht (reikwijdte) en op welke wijze dit onderzoek uitgevoerd wordt (detailniveau). Dit wordt samen aangeduid als de reikwijdte en het detailniveau van de onderzoeken die worden gedaan in het kader van het OER. In hoofdstuk 4 van deze NRD is uitgebreider ingegaan op de onderzoeksmethodiek (reikwijdte en detailniveau) van het OER.

Figuur 1-2: Stappen in de totstandkoming van het OER bij de Omgevingsvisie

Reikwijdte

De reikwijdte van het OER kan gezien worden als de afbakening van het onderzoek. Welke thema's/onderwerpen worden meegenomen in het OER? Het OER sluit hierbij aan bij de Omgevingsvisie. De thema's die in de Omgevingsvisie opgenomen worden, krijgen ook een plaats in het OER. Waar nodig zijn de thema's/onderwerpen uit de Omgevingsvisie voor het OER aangevuld vanuit een brede blik op de fysieke leefomgeving.

Detailniveau

Het detailniveau zegt iets over de wijze waarop het onderzoek uitgevoerd wordt. Ook hiervoor geldt dat het OER aansluit bij het detailniveau van de Omgevingsvisie. Het detailniveau zegt iets over de wijze waarop het onderzoek uitgevoerd wordt. De Omgevingsvisie bevat geen concrete initiatieven, maar geeft veel meer richtinggevend beleidswitspraken. Deze uitspraken zijn abstract en minder gedetailleerd. Het OER sluit met de beoordeling aan bij dit detailniveau en bevat daarom bijna geen gedetailleerde (model)berekeningen maar kwalitatieve analyses.

NRD: startdocument: uitgangspunten, geen definitieve keuzes

Er is soms verwarring over de status van de NRD. De NRD is een startdocument: het kondigt aan dat een milieueffectrapport, of in dit geval een omgevingseffectrapport (OER) opgesteld gaat worden en het doet een voorstel voor de aanpak van het onderzoek in het OER.

Dit om eenieder in staat te stellen hiervan voorafgaand aan het onderzoek kennis van te nemen en indien gewenst te kunnen reageren. De NRD is dus nog niet het OER en bevat nog geen onderzoeksresultaten. Om onderzoek te kunnen doen in het OER zijn uitgangspunten nodig: wat zijn de doelen en ambities van de Omgevingsvisie en welke ontwikkelingen maakt de Omgevingsvisie mogelijk. Het zijn nog uitgangspunten, en nog geen definitieve keuzes. Keuzes worden pas definitief gemaakt in de Omgevingsvisie zelf en definitief na vaststelling van de Omgevingsvisie door de gemeenteraad. Het OER brengt de effecten en aandachtspunten van mogelijke keuzes in beeld en draagt daarmee bij aan een zorgvuldige besluitvorming door de gemeenteraad. Het kan zijn dat gedurende het (onderzoeks)traject uitgangspunten en mogelijke keuzes wijzigen, bijvoorbeeld door voortschrijdend inzicht en/of onderzoeksresultaten. Dit is wettelijk gezien mogelijk. In het OER wordt aangegeven of, en zo ja hoe en waarom uitgangspunten zoals beschreven in de NRD tussentijds gewijzigd zijn.

1.4 Leeswijzer

Deze NRD is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 bevat een toelichting op de Omgevingsvisie Nederweert (wat is een Omgevingsvisie, hoe ziet het proces eruit en de rol van het OER etc.);
- Hoofdstuk 3 bevat de kernopgaven van Nederweert en de te onderzoeken alternatieven.
- In hoofdstuk 4 wordt de aanpak voor het OER toegelicht, inclusief de beoordelingssystematiek.

2. De Omgevingsvisie Nederweert

2.1 Wat is een Omgevingsvisie?

Een Omgevingsvisie is een integrale visie waarin de overheid de strategische hoofdkeuzes van beleid, gericht op de fysieke leefomgeving, voor de langere termijn opneemt. De Omgevingsvisie vervangt de voorgaande thematische visies en beleidsplannen. Momenteel zijn de visies en beleidsplannen gericht op één of enkele onderdelen van de ruimtelijke ordening. Een Omgevingsvisie heeft echter betrekking op *alle* aspecten van de fysieke leefomgeving, aansluitend bij de reikwijdte van de Omgevingswet. De integrale benadering betekent ook dat een Omgevingsvisie geen optelsom is van losse beleidsvisies van verschillende domeinen.

De Omgevingsvisie in de Omgevingswet

Volgens de Omgevingswet bevat een Omgevingsvisie:

- een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;
- de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

Kortweg is de Omgevingsvisie dé visie waarin al het beleid van de gemeente Nederweert op het gebied van de fysieke leefomgeving samenkomt. De visie wordt op integrale en uitnodigende wijze vormgegeven, in samenhang met onder andere het culturele en sociale domein.

De Omgevingsvisie is nadrukkelijk géén blauwdruk van de toekomstige inrichting van de gemeente, bevat géén gedetailleerde beschrijving van wat wel of niet mag en is niet juridisch bindend voor inwoners en bedrijven. De Omgevingsvisie is wél bindend en verplicht voor de gemeente zelf en is opgesteld in samenspraak met de samenleving.

2.2 Proces

Omgevingsvisie

De gemeente Nederweert is gestart met het opstellen van haar Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is een onderdeel van de Omgevingswet dat van belang is voor de gehele fysieke leefomgeving. Het biedt de inhoudelijke basis om te werken aan de ambities voor de toekomstige ontwikkeling van Nederweert. De Omgevingsvisie van Nederweert wordt opgebouwd op basis van verschillende bouwstenen:

- Omgevingsvisie Buitengebied (2021);
- Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen (2023);
- Inspiratiekader Vitaal Buitengebied (2024);
- Beleidsplannen sociaal domein;
- Ruimtelijke Bouwsteen Omgevingsvisie Nederweert (2025);
- Economisch profiel;
- Bouwsteen Maatschappelijke Voorzieningen.

Deze bouwstenen zijn deels in samenspraak met bewoners vastgesteld, door middel van participatiemomenten. Ze zullen worden geactualiseerd en samengevoegd tot één integrale visie. Ook voor de Omgevingsvisie die momenteel in ontwikkeling is worden bewoners betrokken via een participatietraject.

2.3 Rol van het OER

Het OER heeft als doel om het milieu- en omgevingsbelang volwaardig mee te wegen in de besluitvorming over de Omgevingsvisie. Binnen het proces van het OER-traject is er ruimte om vanuit dit belang met de inhoud van de Omgevingsvisie te spiegelen. De effecten van de keuzes in de Omgevingsvisie op de leefomgeving worden in het OER onderzocht. Op basis hiervan kan de Omgevingsvisie verder aangescherpt worden. Het OER biedt ook handvatten voor de monitoring van de Omgevingsvisie en de uitwerking van programma's, plannen en projecten. Onderstaande figuur toont de interactie tussen processen van het OER en de Omgevingsvisie.

Hoe de effecten van de omgevingsvisie bepaald worden en op welke manier de effecten onderzocht worden, staat beschreven in hoofdstuk 4 (onderzoeksmethodiek).

3. Alternatieven onderzocht in het OER

3.1 Kernopgaven Nederweert

In de Omgevingsvisie zijn uit de opgaven voor de gemeente zeven kernopgaven voortgekomen die als pijlers dienen voor de leefomgeving. Deze kernopgaven zijn afgeleid door bestaande opgaven en ambities uit eerder vastgesteld beleid samen te brengen en te structureren tot een beperkt aantal overkoepelende pijlers voor de Omgevingsvisie. De basis hiervoor ligt in meerdere bouwstenen, waaronder de Omgevingsvisie Buitengebied (2021), de Omgevingsvisie Kernen en Bedrijventerreinen (2023), de Ruimtelijke bouwsteen Omgevingsvisie Nederweert (2025) en het Inspiratiekader Vitaal Buitengebied (2024). Deze documenten bevatten beleidsuitspraken en gewenste ontwikkelrichtingen die zijn geactualiseerd en samengevoegd in het kader van één integrale Omgevingsvisie.

De zeven kernopgaven voor gemeente Nederweert zijn als volgt:

- Toekomstbestendige woningvoorraad
- Economie en bedrijvigheid
- Mobiliteit en bereikbaarheid
- Duurzame leefomgeving
- Milieu- en omgevingseffecten
- Sociaal domein
- Fysieke en sociale veiligheid

3.2 Te onderzoeken alternatieven

In hoofdstuk 2 is het proces van de Omgevingsvisie toegelicht. Hierin wordt beschreven hoe op basis van de kernopgaven drie gemeentebrede alternatieven worden beoordeeld. Deze alternatieven worden vanuit de verschillende bouwstenen gevuld en laten de “hoeken van het speelveld” zien. Door de effecten te onderzoeken vanuit elk alternatief ontstaat er een breed inzicht in de effecten van te maken keuzes op de fysieke leefomgeving en de mate waarin keuzes wel of niet bijdragen aan gestelde ambities. De drie alternatieven die in het OER onderzocht worden zijn:

1. *Groei als motor*
2. *Bodem, water en natuur als kompas*
3. *Gemeenschap en identiteit centraal*

De beoordeling van bovenstaande gemeentebrede alternatieven leidt tot een voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief bestaat uit een combinatie van elementen uit de drie onderzochte alternatieven. De opgaven waar Nederweert voor staat raken aan meerdere beleidsvelden tegelijk, zoals woningbouw, energietransitie, landbouwtransitie en natuurdoelstellingen. Deze opgaven kunnen niet volledig gelijktijdig en zonder afweging worden gerealiseerd. Dit betekent dat de gemeente keuzes zal moeten maken. Het voorkeursalternatief moet daarom niet gezien worden als een optelsom waaruit het ‘beste van alles’ kan worden gecombineerd. In de verdere uitwerking zal de gemeente, mede op basis van deze inzichten, een afgewogen koers bepalen waarin duidelijke keuzes worden gemaakt die passen bij de beschikbare ruimte, middelen en ambities. In de volgende paragrafen worden de drie alternatieven voor de gemeente Nederweert toegelicht.

Alternatief 1: *Groei als motor*

Gemeente Nederweert ontwikkelt zich tot een ambitieuze groeigemeente met een sterke woon- werk- en recreatiefunctie. De gemeente groeit mee met de regio en zet daarvoor in op woningbouw, uitbreiding van bedrijventerreinen en het aantrekken van innovatieve, duurzame bedrijvigheid, aangevuld met een vernieuwende agrarische sector en een versterking van toerisme en recreatie. Aanpassingen in bereikbaarheid zijn daarbij nodig om de groei op te vangen en het verkeer veilig te houden. Cultuur en natuur blijven behouden volgens de richtlijnen. De uitbreiding van kernen zal een effect hebben op het dorps karakter maar er wordt zorggedragen voor een behoud van leefbaarheid. Voorzieningen worden geconcentreerd, waarbij Nederweert als centrum gepositioneerd is. De bereikbaarheid en laagdrempeligheid voor alle inwoners en leeftijden is belangrijk.

Gevoeligheidsanalyse: maximale binnenstedelijke ruimte benutten voor groei

Voor alternatief 1 (Groei als motor) wordt een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd waarin wordt verkend wat de effecten zijn van een maximale binnenstedelijke programmering van de ruimtelijke opgaven. In deze analyse wordt uitgegaan van het uitgangspunt om de groei – met name op het gebied van woningbouw en bedrijvigheid – zoveel mogelijk binnen de bestaande kernen en structuren op te vangen, met minimale uitbreiding in het buitengebied. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt wat het effect van deze “binnenstedelijke” benadering is op de verschillende milieuaspecten.

Samengevat:

- Ruimte voor groei, zowel bij woningbouw als economie
- Ruimte voor innovatie in bedrijvigheid en landbouw
- Bouw voor de regio
- Inzet op ruimtelijke ontwikkelingen, rekening houdend met leefbaarheid
- Inzet op goede bereikbaarheid en laagdrempeligheid van voorzieningen

Alternatief 2: Bodem, water en natuur als kompas

De gemeente Nederweert is een klimaatbewuste en natuurinclusieve gemeente. De groei op het gebied van bevolking en economie is afgestemd op de belangen van bodem, water en de natuur, en daarmee behoudend en lokaal. Wat betreft bevolkingsgroei zet de autonome ontwikkeling zich door. In ruimtelijke ontwikkelingen op gebied van landbouw, toerisme en recreatie vormt natuur een leidend principe. De landbouw ondergaat een transitie naar biologisch, lokaal en natuurinclusief, mobiliteit richt zich vooral op het stimuleren van duurzaamheid en in ruimtelijke ontwikkelingen zijn water en bodem sturende principes waardoor een nadruk ligt op biodiversiteit, vergroening, wateropvang en klimaatadaptatie. De leefomgeving is schoon, gezond en groen, met sterke bescherming voor cultuur- en natuurwaarden. De openbare ruimte wordt ingericht dat deze uitnodigt tot bewegen, verblijven en ontmoeten in een groene omgeving. Bij de inrichting van de leefomgeving is aandacht voor gelijke kansen, toegankelijkheid en deelname van alle inwoners. Hierbij vormen bodem en water de richtinggevende uitgangspunten.

Samengevat:

- Bodem, water en natuur leidend
- Behoudend wat betreft groei
- Ruimtelijke ontwikkelingen als landbouw, toerisme en recreatie in balans met bodem, water en natuur
- Openbare ruimte die groen, schoon en gezond is en die uitnodigt tot beweging

Alternatief 3: Gemeenschap en identiteit centraal

In de gemeente Nederweert ligt de focus op het behoud van identiteit en leefbaarheid van kernen, zonder nadrukkelijke groeiambities. De focus op kernen en landbouw zoals die van oudsher bestond, blijft. Er is aandacht voor het behouden van karakter en traditie, en versterking van cultuurhistorische en sociale kwaliteiten. Landbouw blijft een belangrijke pijler binnen de economie. Naast behoud van natuurgebieden is beleving een belangrijk aspect in de vergroening van de leefomgeving. De leefbaarheid in wijken en dorpen staat centraal, met sterke basisvoorzieningen per kern, ruimte voor verenigingen en ontmoeting, gelijke kansen voor iedereen en een veilige, toegankelijke leefomgeving waarin bewoners zich verbonden en beschermd voelen. Nabijheid in de eigen leefomgeving is een richtinggevend uitgangspunt.

Samengevat:

- Focus op kernen en landbouw
- Gemeenschap en lokale identiteit centraal
- Voortzetting van de kracht van de landbouw (ontwikkeling LOG)
- Nabijheid en toegankelijkheid van voorzieningen centraal, aandacht voor gelijke kansen

4. Onderzoeksmethodiek: Reikwijdte en Detailniveau

Dit hoofdstuk bevat een opzet van de wijze waarop het OER ingezet gaat worden. In het OER-traject wordt allereerst een **leefomgevingsfoto** opgesteld. Vervolgens worden de in hoofdstuk 3 beschreven **alternatieven** beoordeeld. Dit dient ter aanscherping van de te maken keuzes in de Omgevingsvisie. Als laatste wordt het **voorkeursalternatief** (de keuzerichting voor de ontwerp-Omgevingsvisie) beoordeeld.

Bij deze drie beoordelingsstappen wordt met één **beoordelingskader** gewerkt. Dat beoordelingskader geeft de scope van het OER-traject weer. Het beoordelingskader is in dit hoofdstuk opgenomen. Verder worden er in het OER aanbevelingen voor **monitoring en evaluatie** gedaan.

4.1 De agenderende en faciliterende werking van het OER

Het OER-traject kan op verschillende manieren ingezet worden. De gemeente Nederweert heeft er nadrukkelijk voor gekozen om het OER gelijktijdig met de Omgevingsvisie op te stellen. Dat betekent dat het OER-traject gebruikt wordt om de te maken keuzes in de Omgevingsvisie te voorzien van inzichten op het gebied van milieu- en omgevingseffecten. Dat gebeurt in een iteratief proces, waarin de rol van het OER-traject in de loop van de tijd verandert. Er zit geen strikt onderscheid in de fasering. Onderstaande fases verlopen grofweg in onderstaande volgorde, maar kunnen ook door elkaar heen lopen vanwege het iteratieve karakter van het visievormingsproces.

1. In eerste instantie heeft het OER-traject een **agenderende werking**. Centraal hierin staat het bepalen van de agenda om het omgevingsbeleid volledig te krijgen. Als er nog geen keuzes gemaakt zijn voorziet een analyse van de huidige situatie in aandachtspunten voor de Omgevingsvisie. Dit betreft de leefomgevingsfoto.
2. Als de opgaven en ambities duidelijker worden (mede op basis van de analyse van de leefomgeving) gaat het OER-traject **faciliterend** werken. In deze fase faciliteert het OER-traject het maken van de fundamentele keuzes in de Omgevingsvisie. Dit geschiedt door het inzichtelijk maken van verschillende alternatieven die de hoeken van het speelveld laten zien. Concept-keuzes in het Omgevingsvisietraject worden vastgelegd in een voorkeursalternatief. Het OER-traject brengt de milieugevolgen van dit voorkeursalternatief in beeld en geeft aan op welke onderdelen mitigerende en compenserende maatregelen nodig en mogelijk zijn.

Deze fases komen overeen met de wisselwerking tussen het OER-traject en het Omgevingsvisietraject (zie paragraaf 2.3). De twee fases zijn niet nadrukkelijk afgebakend, maar lopen op een organische wijze in elkaar over.

4.2 Beoordelingskader

Het OER-traject wordt doorlopen aan de hand van een beoordelingskader. Het beoordelingskader is opgesteld om de staat van de fysieke leefomgeving te analyseren, belangrijke trends en ontwikkelingen te identificeren, en de impact van verschillende alternatieven op de totale omgeving te beoordelen.

De aandachtspunten voor de gemeente Nederweert zijn onderverdeeld in 7 kernopgaven (zie hoofdstuk 3). Deze kernopgaven zijn onderverdeeld in thema's die met verschillende beoordelingsaspecten geanalyseerd worden. Bij de totstandkoming van het beoordelingskader van het OER zijn de kernopgaven en thema's als vertrekpunt gebruikt. De scope van de beoordeling is over het algemeen de gehele gemeente Nederweert. Binnen beoordelingen is er waar relevant echter wel ruimte voor gebiedsgerichte nuances en kenmerken. De beoordeling is kwalitatief van aard.

In tabel 4-1 is ook de samenhang van kernopgaven en thema's te zien. Dit illustreert hoe de geformuleerde indicatoren uit de kernopgaven voortvloeien. Daarnaast geeft het weer dat de indicatoren het mogelijk maken om de invulling van de kernopgaven inzichtelijk te maken. De kernopgaven zelf vormen geen grondslag voor de beoordeling. De beoordeling vindt in het algemeen op basis van een kwalitatief deskundigenoordeel plaats.

Vervolgens is op basis van vastgesteld beleid per aspect aangegeven wat vanuit de gemeente de gewenste beweging is voor de lange termijn. Met deze gewenste beweging kan inzichtelijk worden gemaakt welke opgave er ligt, gelet op waar de gemeente nu staat en heen wil groeien.

Al met al biedt dit beoordelingskader een gedegen structuur om de effectiviteit van de ambities binnen de gemeente Nederweert in samenhang te beoordelen, rekening houdend met de lokale opgaven en prioriteiten.

Tabel 4-1 Beoordelingskader OER Nederweert

Kernopgaven Nederweert	Thema	Aspect	Gewenste beweging <i>Zie voetnoten onderaan tabel</i>
Toekomstbestendige woningvoorraad	Bevolkingsopbouw en wonen	Bevolkingsopbouw	De bevolkingsopbouw blijft in evenwicht.
		Woningaanbod	Woningaanbod vergroten, vooral binnen de kernen (gemiddeld 100 woningen per jaar tot en met 2030) ¹
Economie en bedrijvigheid	Economie en toerisme	Werkgelegenheid	De werkgelegenheid versterken door ruimte te bieden aan startende en doorgroeïende bedrijven die passen bij het profiel van Nederweert. ¹
		Werklocaties	De ruimte bieden voor bedrijven om werklocaties binnen de gemeente uit te breiden en te verduurzamen. ¹
		Toerisme en (natuur)recreatie	Het verbinden van natuurgebieden, versterken van toeristisch-recreatieve infrastructuur en het beleefbaar maken van de landschappelijke kwaliteiten. ²
	Agrarische sector	Functies en gewassen	Toekomstbestendige teelten en veehouderijen met aandacht voor natuur.
		Verkaveling en schaal	Ontwikkelingen moeten passen bij maat en schaal van het landschapstype en bijdragen aan de leesbaarheid van het landschap. ²
		Duurzame landbouw	Het toepassen van landschap inclusieve landbouw die bijdraagt aan natuur, water en bodemkwaliteit.
Mobiliteit en bereikbaarheid	Bereikbaarheid	Bereikbaarheid	Bij de groei van woningen en bedrijvigheid is een goede regionale bereikbaarheid een belangrijke randvoorwaarde. ²
		Modaliteitsverdeling	Nederweert zet in op een logisch en veilig netwerk voor fiets-, landbouw- en vrachtverkeer en daarnaast betere toegang tot het OV. ²
		Duurzame mobiliteit	Het aandeel fiets voor korte ritten (minder dan 7 kilometer) verhogen. ¹
	Verkeersveiligheid	Verkeersveiligheid	Nederweert sluit zich aan bij de landelijke ambitie van nul ernstige slachtoffers en/of doden in en door het (weg)verkeer. ¹
Duurzame leefomgeving	Klimaat en energie	CO ₂ -uitstoot	De CO ₂ -uitstoot in 2030 met minimaal 25% verminderen, vergeleken met 2015 en in toekomst CO ₂ -neutraal zijn. ¹
		Energiegebruik	Nederweert wil minder aardgas gebruiken in de gebouwde omgeving (20% minder in 2030). ²
		Duurzame energie	De gemeente Nederweert heeft als ambitie om in 2035 energieneutraal te zijn. ²
		Circulariteit	Er wordt ingezet op agrarisch hergebruik op geschikte locaties met voldoende milieuruimte. ³
	Ruimtelijke kwaliteit	Landschap	Ontwikkelingen moeten plaatsvinden met behoud en versterking van de leesbaarheid en beleefbaarheid van het landschap. ²

Kernopgaven Nederweert	Thema	Aspect	Gewenste beweging <i>Zie voetnoten onderaan tabel</i>
	Natuur	Cultureel erfgoed	Het erkennen en het zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed door het opnieuw aanbrengen van structuur. ²
		Archeologie	Behouden en beschermen van archeologische waarden.
		Natura 2000-gebieden	Het verminderen van de milieubelasting van de veehouderij op Natura 2000-gebieden. ³
		Natuurnetwerk Nederland	De uitbreiding van het natuuraareaal in het kader van de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). ²
		Biodiversiteit	Het inzetten van multifunctioneel groen ten behoeve van onder andere biodiversiteit. ¹
		Groene leefomgeving	Investeren in een toename van de hoeveelheid groen in de omgeving, zowel in de kleine kernen als bedrijventerreinen. ¹
Milieu- en omgevingseffecten	Bodem, water en ondergrond	Droogte	In 2050 een klimaatbestendige inrichting van de kernen en bedrijventerreinen binnen de gemeente Nederweert om onder andere beter om te gaan met langere perioden van droogte. ¹
		Hittestress	In 2050 heeft hittestress een minder grote impact op onze gezondheid door kernen en bedrijventerreinen klimaatbestendiger in te richten.
		Bodemkwaliteit	Verbeteren bodemkwaliteit (Inspiratiekader vitaal) en het integreren van nieuwe landbouwconcepten als onderdeel van de transitie naar een water- en bodem sturende landbouw. ²
		Oppervlaktewater(kwaliteit)	Streven naar behalen landelijke doelen waterkwaliteit en -kwantiteit.
		Grondwater(kwaliteit)	Het ontmoedigen van grondwateronttrekking.
		Wateroverlast	In 2050 een klimaatbestendige inrichting van de kernen en bedrijventerreinen binnen de gemeente Nederweert om onder andere beter om te gaan met wateroverlast. ¹
	Gezond milieu	Luchtkwaliteit	Door aanpak van binnenlandse bronnen die door Nederweert beïnvloedbaar zijn gezondheidswinst realiseren (ten minste 50% in 2030 ten opzichte van 2016). ¹
		Geluid	De leefomgeving klimaatbestendig, veilig en bevorderend voor het welzijn van inwoners maken, onder andere door geluidsreductie. ²
		Geur	Afname van geuroverlast.
		Lichthinder	Afname van lichthinder, donkere gebieden donker houden.
Sociaal domein	Gezondheid en welzijn	Beweegvriendelijke en sociale omgeving	Investeren in een toename van hoeveelheid groen in de omgeving. Dit zorgt voor meer ruimte voor spelen, beweging, ontspanning en ontmoeting. ¹
		Gezondheid	De gestelde doelen van het Schone Lucht Akkoord (SLA) behalen, het klimaatbestendig maken van de gemeente in 2050 en aansluiten bij Nationaal Preventieakkoord Gezondheid. ¹

Kernopgaven Nederweert	Thema	Aspect	Gewenste beweging <i>Zie voetnoten onderaan tabel</i>
	Sociaal domein	Voorzieningen	Het creëren van een samenhangend en levendig centrum Nederweert waar winkels, horeca en voorzieningen zijn geconcentreerd. Behoud van voorzieningen in overige kernen. ¹
		Toegankelijkheid	Oog hebben voor bereikbaarheid voorzieningen en een toegankelijke openbare ruimte voor iedereen. ¹
		Burgertevredenheid leefbaarheid	Het behouden van de leefbaarheid door onder andere het behouden van voorzieningen en het verbeteren van doorstroming van verkeer. ¹
		Inclusiviteit	Het creëren van een goede omgevingskwaliteit. Dat wil zeggen een omgeving die toegankelijk is voor iedereen, die uitnodigt tot ontmoeten, klimaatadaptief is en stimuleert tot gezond gedrag. ¹
Fysieke en sociale veiligheid	Omgevingsveiligheid	Omgevingsveiligheid	De leefomgeving vormgeven volgens ontwerpprincipes voor veiligheid. Daarnaast ook het vinden van de juiste balans tussen verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid. ¹
	Sociale veiligheid	Sociale veiligheid	Sociale veiligheid wordt versterkt door een aantrekkelijke en uitnodigende leefomgeving, waarin ontmoeting, sociale cohesie en betrokkenheid worden gestimuleerd. ¹
Voetnoten			
¹ Omgevingsvisie kernen en bedrijven Nederweert (2023) ² Ruimtelijke bouwsteen Omgevingsvisie Nederweert (2025) ³ Omgevingsvisie Buitengebied Nederweert (2021)			

4.3 Leefomgevingsfoto

Toelichting

De eerste stap in het OER-traject is het in beeld brengen van de huidige en toekomstige staat van de fysieke leefomgeving. Dit gebeurt in de leefomgevingsfoto. De basis voor de leefomgevingsfoto wordt gelegd door een grondige analyse van de actuele kwaliteit van de leefomgeving, op basis van het beoordelingskader. Dit is essentieel om inzicht te verkrijgen in de aanwezige waarden, aandachtspunten en belemmeringen die relevant zijn voor de Omgevingsvisie van de gemeente Nederweert. In de foto van de leefomgeving worden de huidige situatie en de referentiesituatie inzichtelijk gemaakt.

De referentiesituatie geeft een beeld van de toekomstige situatie in Nederweert in het jaar 2050, indien er geen Omgevingsvisie wordt geïmplementeerd. Deze situatie wordt beschouwd als de prognose van de fysieke leefomgeving op basis van de voortzetting van huidige trends en beleidslijnen. Per thema wordt inzichtelijk gemaakt welk bestaand, strategisch beleid de gemeente en andere overheden voeren. Zonder de sturing en interventies die voortkomen uit de Omgevingsvisie, worden de verwachte ontwikkelingen en veranderingen in kaart gebracht. De referentiesituatie fungeert als een contrastpunt om de potentiële effecten van de Omgevingsvisie te kunnen evalueren.

Gewenste beweging

De 'gewenste beweging' geeft de richting aan waarin gemeente Nederweert een aspect van de fysieke leefomgeving op de lange termijn wil ontwikkelen. Deze gewenste beweging wordt per beoordelingsaspect vastgelegd op basis van vastgesteld beleid en bestaande bouwstenen, zodat inzichtelijk is waar de gemeente naartoe wil en welke opgave er ligt tussen de gewenste situatie en de (autonome) referentiesituatie.

Wijze van effectbeoordeling

In de leefomgevingsfoto worden de huidige situatie en de referentiesituatie per thema beoordeeld. Op basis hiervan wordt per thema een beoordeling op een ordinale vijfpuntsschaal gevisualiseerd.

Tabel 4-2: Toelichting beoordelingsscores

Waardering	Toelichting
	De staat is overal goed, er zijn geen knelpunten (ondergrenzen/streefwaarden/gewenste beweging worden overal gehaald)
	De staat is overwegend goed, lokaal zijn er wat knelpunten (ondergrenzen/streefwaarden/gewenste beweging worden grotendeels gehaald)
	De staat is redelijk, verspreid zijn er knelpunten (ondergrenzen/streefwaarden/gewenste beweging worden vaak wel, soms niet gehaald)
	De staat is matig, er zijn redelijk wat knelpunten (ondergrenzen/streefwaarden/gewenste beweging worden soms gehaald)
	De staat is overal slecht, er zijn overal knelpunten (ondergrenzen/streefwaarden/gewenste beweging worden nergens gehaald)

De beoordeling van een thema wordt visueel weergegeven aan de hand van trendgrafieken. Een trendgrafiek toont de ontwikkeling van het thema (positief of negatief) voor het verleden, het heden en de toekomst.

De beoordeling vindt voornamelijk plaats op basis van kwalitatief 'expert judgement'. Dit betekent dat deze beoordeling niet gebaseerd is op harde kwantitatieve gegevens, maar met name op de subjectieve inzichten en professionele ervaring van experts. Om de betrouwbaarheid te waarborgen, ondergaan de expertoordelen waar mogelijk een validatieproces. Dit kan onder meer bestaan uit het vergelijken van de oordelen met beschikbare data, het raadplegen van meerdere experts voor consensus, of het evalueren van historische nauwkeurigheid.

4.4 Beoordeling alternatieven

Toelichting

Elk van de alternatieven vertoont unieke kenmerken. Neem bijvoorbeeld het thema wonen, waarin de ambities tussen de drie verschillende alternatieven uiteenlopen. In het alternatief *Groei als motor* wordt gestreefd naar een maximale groei van aantal woningen en uitbreiding van bedrijventerreinen. Daarentegen streeft het alternatief *Bodem, water en natuur als kompas* naar een autonome ontwikkeling van de bevolkingsgroei zonder het nastreven van groei, terwijl het alternatief *Gemeenschap en identiteit centraal* het behoud van identiteit en leefbaarheid van kernen als voornaamste doel heeft.

Wijze van effectbeoordeling

In het OER worden de drie verschillende alternatieven beoordeeld. Dat gebeurt in twee delen. In het eerste deel van de beoordeling van de alternatieven wordt per beoordelingsaspect, per alternatief, een bondige effectbeoordeling opgesteld. Dat gebeurt door expert judgement. Het resultaat daarvan is te zien in een tabel met plussen en minnen. Zo ontstaat een snelle vergelijking van de drie alternatieven onderling.

Ten tweede wordt een bondige integrale beschouwing van het alternatief opgesteld. Daarin staat het alternatief als geheel centraal en wordt naar de cumulatie van effecten gekeken. In de beschouwing kan worden ingegaan op kansen en risico's (wanneer lopen systemen tegen grenzen aan bijvoorbeeld?). Daarnaast kan er een vooruitblik geworpen worden op de maatgevende onderscheidende effecten binnen het alternatief.

De beoordeling wordt gevisualiseerd met een 'dashboard' (zie onderstaand figuur als voorbeeld). Met de dashboards kunnen de effecten op de thema's en indicatoren van de fysieke leefomgeving in een oogopslag in beeld worden gebracht. Dat zorgt ervoor dat de drie alternatieven gemakkelijk met elkaar vergeleken kunnen worden. Dit helpt bij het maken van keuzes richting het voorkeursalternatief.

Beoordeling alternatief - fictief voorbeeld

Figuur 4-1: Voorbeeld beoordeling alternatief

De score kan variëren van zeer negatief tot zeer positief. Een neutrale beoordeling wordt toegekend als het betreffende alternatief geen wezenlijke impact heeft op het thema. Positieve en negatieve beoordelingen worden toegekend op basis van de beschrijving in de vorige paragraaf. Een extremere beoordeling (zeer positief of zeer negatief) wordt gegeven wanneer een alternatief op meerdere onderwerpen significante gevolgen veroorzaakt. De beoordeling wordt per thema toegelicht.

Bijdrage aan de Omgevingsvisie

Deze beoordeling draagt bij aan het inzichtelijk maken van de 'hoeken van het speelveld': hoe worden de omgevingseffecten van uiterste potentiële uiterste beleidskeuzes beoordeeld? Deze informatie kan worden gebruikt bij het maken van keuzes voor de uiteindelijke Omgevingsvisie.

4.5 Beoordeling voorkeursalternatief

Toelichting

Met behulp van de beoordelingen van de verschillende alternatieven kunnen keuzes worden gemaakt over het beleid. Naar verwachting wordt niet één alternatief gekozen om nader uit te werken in de Omgevingsvisie, maar zal dit een samenvoeging (compromis) van de verschillende alternatieven zijn. Het is van belang om ook dit voorkeursalternatief afzonderlijk te beoordelen, zodat niet alleen de onderzoeksrichtingen beoordeeld zijn, maar ook de impact van de visie zelf.

Wijze van effectbeoordeling

Als laatste 'bouwsteen' van dit OER wordt het voorkeursalternatief, de inhoud van de ontwerp-Omgevingsvisie, beoordeeld op milieu- en omgevingseffecten. Daarbij wordt op een hoger detailniveau aandacht gegeven aan de milieu- en omgevingseffecten en de wijze waarop negatieve effecten kunnen worden voorkomen. Bij het beoordelen van het voorkeursalternatief worden dezelfde stappen gezet als bij het beoordelen van de drie alternatieven. Zo wordt ook voor het voorkeursalternatief iedere indicator beoordeeld met een score (van zeer negatief tot zeer positief), vertaald in plussen en minnen. Zo ontstaat een totaaloverzicht van de beoordelingen van de alternatieven en het voorkeursalternatief (allemaal ten opzichte van de referentiesituatie).

4.6 Monitoring en evaluatie

De Omgevingsvisie is de basis voor de ontwikkeling van Nederweert in de komende decennia en zal met de gemeente mee veranderen. Met het OER wordt de basis gelegd om deze dynamiek te ondersteunen vanuit het belang van de fysieke leefomgeving. Met behulp van monitoring kan de gemeente Nederweert in de komende jaren bijsturen en bijvoorbeeld de Omgevingsvisie actualiseren op basis van de behoeften en omstandigheden van de toekomst.

Op basis van de verzamelde informatie en de leemten in kennis wordt de monitoringsopgave voor de Omgevingsvisie bepaald. In het OER wordt een aanzet voor monitoring en evaluatie opgesteld om ook in de toekomst een goede wisselwerking te borgen tussen de besluitvorming over en de afweging van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1800 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Copyright ©

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontleen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl